

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра політології

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.**

«   » _____ 2017 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ ФОРМИ ПРОТЕСТНИХ РУХІВ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

**05 Соціальні та поведінкові науки
052 Політологія
Магістр
Політологія
Теорія політики
вибіркова**

форма навчання	денна
навчальний рік	<u>2017/2018</u>
семестр	I
кількість кредитів ECTS	3
мова викладання	українська
форма заключного контролю	залік

Викладачка: Тукаленко Інна Анатоліївна, к.ф.н., доцентка кафедри політології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробниця: к.філос.н., доцентка кафедри політології Тукаленко І.А.

Затверджено

«_____» _____ 2017р.

Зав. кафедри політології

_____ (Цвих В.Ф.)

Протокол № ____ від «__» _____ 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 2017 року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 2017року

ВСТУП

- 1. Мета дисципліни** – ознайомити студентів із трансформативними змінами та розвитком сучасних протестних практик. Сформувати методичні навички, що дозволять студентам класифікувати протестні акції, визначати передумови ескалації протестної активності, прогнозувати ймовірні наслідки протестів.
- 2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**
  1. До початку вивчення цього курсу студенти мають володіти базовими політологічними **знаннями**, зокрема розумітися на питаннях взаємодії громадянського суспільства та держави, бути обізнаним у предметі конфліктології, мати засадничі знання в області історії політичної думки.
  2. **Вміти** застосовувати інформацію та знання в аналізі реальних політичних подій та процесів, зокрема критично ставитися до масиву публічної інформації та визначати її достовірність і значимість.
  3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження щодо пошуку, критичного відбору та систематизації інформації як прикладного так і теоретичного характеру.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Сучасні форми протестних рухів» належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ та викладається у 3 семестрі магістратури. Курс ґрунтується на потребі осмислення змін у перебігу протестних рухів від 60-х років ХХ століття. Поствоєнні (по Другій Світовій війні) трансформації правового поля міжнародних відносин, переосмислення ролі прямої сили у вирішенні конфліктів внутрішнього та зовнішнього походження уклали ґрунт для панування нової парадигми влади як «м'якої» сили, що відбилося і на формах протікання протестних рухів і на методах реакції влади на них. Наш курс передбачає, насамперед, необхідність пояснення феномену протестної активності та виявлення джерел і чинників протестної поведінки. Зокрема, аналізуються індикатори соціально-політичної напруженості та індекс дестабілізаційності протестного потенціалу, розроблений українськими соціологами. Розглядаються теоретичні моделі революцій індустріального суспільства та здійснюється порівняння із специфікою революційних протестів помодерної доби, включно із новітніми прикладами. З'ясовуються особливості наукових підходів сучасних політико-філософських концепцій революції (Г.Арендт, Юрген Габермас, П.Штомпка, Т.Гарр і Дж.Девіс, Ч.Тіллі, Т.Скокпол, Дж. Голдстоун, Д.Лейн та ін). Визначаються характерні риси новітніх революційних протестів та класифікуються типи сучасних революцій: рефолуції (refolution), електоральні революції (reelection), електронні революції (e-revolution). Прикладною порівняльною моделлю для зазначеної класифікації розглядається український досвід трьох революцій: «оксамитова незалежність», «помаранчевий карнавал» та «Революція Гідності». Обґрунтовується зростання місця і ролі символічних засобів боротьби та ненасильницьких форм сучасної протестної культури, як от «флеш/смарт моби». Детально вивчаються сучасні революційні практики від студентських протестів французького травня 1968: *Оксамитові* революції: повалення

комуністичного режиму в Чехословаччині 1989 р., падіння «Берлінського муру», повалення режиму Н.Чаушеску в Румунії, демонстрації та мітинги в Болгарії, Угорщині, Польщі, Україні тощо;*Кольорові революції*: «Революція троянд» (Грузія 2003р.), «Помаранчева революція» (Україна 2004 р.), «Тюльпанова революція» (Киргистан 2005 р.), «Кедрова революція» (Ліван 2005 р.);*Електронні революції*: «Арабська весна» - протести в Тунісі, Алжирі, Лівані, Єгипті та ін. країнах Північної Африки. Осциру Wall Street і поширення руху на інші кутки світу: «Захопи Канаду», «Захопи Лондонську фондову біржу», «Захопи Австралію», «Захопи Токіо» тощо; Революція Гідності в Україні...

3. Завдання (навчальні цілі) – глибоке опанування студентами за допомоги різних форм і методів (лекції, семінари, есеї, дискусії, самостійна робота та ін.) програмного матеріалу, засвоєння базових знань з підметових для даного курсу питань: еволюційні особливості протестних рухів, джерела політичних протестів, форми та риси сучасних протестних рухів, диференційні ознаки новітніх революційних протестів, особливості сучасних мобілізаційних технологій, результати та наслідки революцій. До того ж студенти повинні вміти визначати технології впливу на ескалацію протестних настроїв та характеризувати протестні рухи, виокремлюючи причини й привід розгортання протестів, виявляти зв'язок із подіями і процесами всередині та зовні держави.

4. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Базові поняття, концептуальні підходи до вивчення феномену протестних рухів	Лекція, семінар	Усна доповідь, Участь в обговоренні/дебатах	5
1.2	Передумови, схему протікання, результати класичних революцій	Лекція, семінар	Усна доповідь, есе	5
1.3	Революційні теорії XX-XXI ст	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, аналітична розвідка	7

1.4	характерні риси сучасних революційних протестів	Лекція, самостійна робота	Есе	5
1.5	Класифікаційні особливості етапів трансформації новітніх революцій (від кінця 80-х років ХХ століття)	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, есе	5
1.6	Конкретні приклади сучасних революційних протестів та їхні країневі особливості	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, контрольна робота	18
	Вміти:			
2.1	Аналізувати передумови і причини визрівання протестних настроїв та визначати мобілізаційні ресурси протестних рухів	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, реферування з коментарями	5
2.2	Орієнтуватися в масиві історичних протестних рухів модерного часу	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел	5
2.3	Критично осмислювати сучасні трансформації форм і методів політичних протестів	Семінари, самостійна робота	Дебати, презентація самостійного дослідження	7
2.4	Вирізняти особливості сучасних революцій та виявляти вплив на них загальних глобалізаційних тенденцій	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

2.5	Здійснювати фахову оцінку ймовірності розгортання політичних протестів та надавати рекомендації дій для превенції негативних наслідків зволікання у прийнятті рішень владою чи удавання до дій неадекватних ситуації	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	7
	Комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу іншомовного масиву професійних текстів, зокрема аудіо та відео матеріалів (електронних лекцій/курсів/диспутів/інтерв'ю тощо) та документальних матеріалів для оволодіння актуальними знаннями, всебічного розуміння предмету дослідження	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, реферування з аналітичним коментарем	5
3.2	Демонструвати знання і мислення в дискусійному форматі, беручі участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, круглих столах, колоквиумах, дебатах тощо. Презентувати результати проведених досліджень з аналізу сучасних революційних подій чи інших форм протестних рухів сьогодення	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, есе	5
3.3	Оперувати інформаційними засобами, що сприяють у презентуванні результатів дослідження у систематизованому вигляді з використанням інфографіки тощо.	Семінари	Презентації	3
	Автономність та відповідальність:			

4.1	Самостійно знаходити та критично осмислювати публіцистичні матеріали з відтворення та аналізу революційних подій в різних країнах та актуальні наукові матеріали з цієї проблематики	Самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт	5
4.2	Самостійно виконувати усі види контрольних завдань, максимально уникаючи надмірного цитування, прихованих запозичень та інших видів фальсифікатів.	Семінари, самостійна робота	Колоквіуми, есе, контрольні роботи, презентації	5
4.3	Бути відповідальними у здійсненні наукових досліджень на всіх його етапах, від підбору джерел до винесення аналітичних суджень. Достовірність, всебічність та максимальна об'єктивованість дослідження мають визначати наукову сумлінність дослідника.	Семінари, самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання		+			
			+		
			+		

7. Структура курсу: у курсі передбачено 1 змістовну частину. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Курс в цілому присвячений висвітленню основних положеннях, зміст яких відобразатиме сучасні наукові погляди на особливості трансформацій форм протестів сучасних суспільно-політичних рухів та виокремленню їх загальних і специфічних рис. Структура курсу містить наступні складові: протестна активність як складова політичної участі, джерела та чинники протестної поведінки, теоретичні моделі революцій індустріального суспільства, сучасні революційні теорії, сучасні революційні практики

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу
4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Підсумкова письмова робота:

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

5. Есе, презентація

7-8 балів – студенти цілковито володіють матеріалом, вільно оперують знаннями з курсу та здатні включати їх в ширший науковий контекст. Також студенти мають демонструвати високу ступінь самостійності у виконанні цих завдань та, водночас, ґрунтувати свої твердження на науково-достовірній літературі.

5-6 балів – робота не має високого рівня самостійності, або ж містить неповні обґрунтовані твердження, проте демонструє достатню обізнаність із необхідним обсягом рекомендованої літератури

3-4 бали – робота частково розкриває проблеми та здебільшого реферативна за змістом.

1-2 бали - існують суттєві помилки в роботі, що є наслідком незасвоєння матеріалу. Робота носить компілятивний несистемний характер.

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь ¹		«4» x 5 = 20	«7» x 5 = 35
Доповнення, участь в дискусіях		«2» x 4 = 8	«3» x 5 = 15
Есе	Порівняльний аналіз причин/наслідків/перебігу сучасних революційних протестів та/або аналіз форм сучасних протестних рухів	«5» x 2 = 10	«7» x 2 = 14
Самостійна індивідуальна робота ²	Презентація результатів проведених досліджень будь-якого з сучасних революційних протестів	«5» x 2 = 10	«8» x 2 = 16
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 55% від семестрової кількості балів

³ Загальна кількість балів за самостійну індивідуальну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 24 бали, максимум – 40 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) /залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
курсу «Сучасні форми протестних рухів»**

№ теми	Назва теми	Лекції	Семінари	С/Р
1	Протестна активність як складова політичної участі	2		5
2	Джерела та чинники протестної поведінки	3		4
3	Теоретичні моделі революцій індустріального суспільства	2		5
4	Сучасні революційні теорії	4		5

5	Новітні революційні протести: трансформація форм та змісту.	2		5
6	Сучасні революційні практики: від студентського бунту 1968		12	30
Підсумкова а контрольна робота			1	8
ВСЬОГО		13	13	64

Загальний обсяг – 90 год., зокрема:

Лекцій – 13 год.

Семінари – 13 год.

Самостійна робота – 64 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Аренд Ханна.О революции // http://www.e-reading.club/bookreader.php/1034585/Arendt_-_O_revolyucii.html
2. Бевз Т.А. Феномен «революція» У дискурсах мислителів, політиків, науковців /Монографія. – К., 2012. – 176 с.
http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/fenomen%20revolution_site_151.pdf
3. Гарр Т.Р. Чому люди бунтують
http://socioline.ru/files/5/309/why_men_rebel.pdf
4. Голдстоун Джек. К теории революции четвертого поколения
<http://www.ruthenia.ru/logos/number/56/06.pdf>
5. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. Сравнительное изучение цивилизаций. М.: Аспект Пресс, 1999. – 416 с.
6. Лейн Девід. «Кольорова» революція як політичний феномен // http://www.irbisnbnv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbnv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21TN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=stmm_2010_1_4
7. Маркузе Герберт. Революция в ценностях // Концепт «революция» в современном политическом дискурсе. СПб.: Алетейя, 2008. – С.100-107.20.
8. Почепцов Г. Революция. Основы протестной инженерии / Георгий Почепцов. – М. : Европа, 2005. – 532 с
9. Революция как концепт и событие: монография Редколлегия: Вартумян А.А., Ильинская С.Г., Федорова М.М. М.: ООО «ЦИУМиНЛ», 2015. –183с.
http://iph.ras.ru/uplfile/root/biblio/Revolution_2015.pdf

10. Штомпка Петр. Социология социальных изменений. М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с (Ч.IV.20 – Революции как пик социальных изменений).
11. Skocpol Theda. States and Social Revolutions: a Comparative Analysis of France, Russia, and China. – Harvard University Press, 1979.

Додаткова:

1. Гиря Г.В. «Кольорові революції» їх сутність та вплив на еволюцію політичних систем на прикладі України та Грузії // <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/32227/28896>
2. Гуменюк Наталка «Майдан Тахрір. У пошуках втраченої революції» <http://ukraine.politicalcritique.org/2015/01/majdan-tahrir-vstup/>
3. Дарендорф Ральф. После 1989: Мораль, революция и гражданское общество. Размышления о революции в Европе. М.: Ad Marginem. 1998. - 272 с.
4. Жінки в добу змін, 1989-2009: Польща, Чеська республіка, Словаччина, Східна Німеччина та Україна // <https://ua.boell.org/sites/default/files/women-in-times-of-change-www.pdf>
5. Ісакова Т. О. Політичний флешмоб як форма реалізації нових ідентичностей в інформаційному суспільстві // Стратегічні пріоритети, №3 (24), 2012р, С. 144-151
6. Ісакова Т.О. Протестні акції у країнах Близького Сходу: Інформаційно-комунікативний аспект http://www.niss.gov.ua/public/File/Str_prioritetu/SP_4_2013.pdf
7. Кені, Педрик. Карнавал революції. Центральна Європа 1989 р. Київ: «Часопис «Критика», 2006 – 472 с.
8. Куницька Ганна. Протестна активність як складова політичної участі <http://social-science.com.ua/article/285>
9. Ланюк Євген «Свободу не спинити!»: загальний огляд причин та наслідків революцій на Близькому Сході <http://zgroup.com.ua/article.php?articleid=4687>
10. Мацієвський Юрій. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). Монографія, 2016. – Чернівці: Книги – XXI ст., - 552 с.
11. Мейтус Владимир, Мейтус Виктор. Массы, движения, революции. К.: Ника-Центр, 2008. – 504 с.
12. Почепцов Г.Г. Віртуальні революції: використання віртуальних об'єктів при зміні влади / Г.Г. Почепцов // Політичний

- менеджмент. — 2004. — № 4 (7). — С.10—22.
<http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=29&c=443>
13. Рейнгольд Г. Умная толпа: новая социальная революция. Глава 7. Умные толпы: сила всеобщей мобильности
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Rein/07.php
14. Романенко С.В. О толпе, флешмобе и задачах социологии
http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1437/1/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%9D%D0%A3%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%20%D1%82%2010%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%2011_80-87%2B.pdf
15. Сасин Г.В. Кольорові революції: сутність, основні риси, причини виникнення та політичні наслідки // http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/sasyn_h.the_colour_revolutions_essence_main_features_reasons_and_political_effects.pdf
16. Торо Генри Дэвид. О гражданском неповиновении
http://lukianpovorotov.narod.ru/Folder_Thoreau/o_grazhdanskom_nepovinenii.htm
17. Горяник В.М. Флеш-моб як інструмент політичного консумеризму.
http://fsn.fhum.info/pdf/123/123_45.pdf
18. Фисун Александр. Политическая экономия «цветных» революций: неопатримониальная интерпретация // http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/staff_pol/books/fisun/fisun_prognozis.pdf
19. Хабермас Ю. История о двух революциях // Концепт «революция» в современном политическом дискурсе. СПб.: Алетейя, 2008. – С.74-78.
20. Хоффер Эрик. Истинноверующий. Мысли о природе массовых движений.
http://jagannath.ru/users_files/books/O_prirode_massovyh_dvizhenii.pdf
21. Юхно Ирина Викторовна. Флешмоб как современная стратегия политического участия // <http://sci-article.ru/stat.php?i=1411737914>